

هَدَفٌ بِرِئَابِهِ وَرِشَابِئِبَاءِ

آیت الله جوادی آملی
عضو شورای عالی قضایی

عکس العمل مردم در برابر دعوت پیامبران

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

است. آنها به رفع جواب دادند تا اینکه
اولا - منکر وحی شوند و ثانيا - سخنان
پیامبر را افسانه پیشینیان بدانند. به
عبارت دیگر، سؤال از "مفعول به" انزل
است (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ
مِي بَابِست به نصب جواب دهند ولی به رفع
جواب دادند. بنا براین جواب، با رفع
کلمه "اساطیر" مبتنی براین است که جمله
در تقدیر چنین باشد: (هذه اساطیر -
الاولین) یعنی اینها افسانه‌های پیشینیان
است. و دراین صورت آنها جواب این
سؤال که خداوند چه فرستاده است،

بردارند و همچنین بارهای گنباہ دور -
افتادگان از علم را که گمراهان کردند.
آگاه باشی زشت است آنجا ز باربری دارند.
قراوت "اساطیر الاولین" به ضم "را" -
دو نکته را می‌فهماند:
اول - اینکه کفار میخواهند بگویند خدا
چیزی نفرستاده است.
ثانيا - آنچه پیامبر ادعا میکند، افسانه
بشری است.
ولی اگر در جواب، کلمه "اساطیر" را به
فتح "را" میخوانند، معنایش این است
که خدا چیزی فرستاد ولی آن چیز افسانه

عکس العمل مردم در برابر دعوت
پیامبران مختلف بوده است. قرآن در سوره
نحل، از آیه ۲۴ به بعد، عکس العمل کفار و
مشرکان را چنین بیان می‌کند:

"وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ؟"
"قَالُوا اسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ لِيَحْمِلُوا"
"أَوْزَارَهُمْ كَالِغَلْمَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ"
"أَوْزَارِ الَّذِينَ يُحْمَلُونَهُمْ يَحْمِلُهُمْ غَيْرُ عِلْمٍ"
"إِلَّا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ"

وقتی از این کفار می‌پرسند که پروردگارتان
چه نازل کرد؟ در جواب گویند: افسانه -
های پیشینیان، تا بارهای گناه خود را تماما

ندادماند بلکه بصورت یک جمله جدا گانه ، آورده پیامبر را افسانه شمرده اند . خداوند در این آیه ، به مجازات این افراد و رهبران انحرافی اشاره می کند و می فرماید : اینها دو " وزر " (بار سنگین) دارند : یکی اینکه در روز قیامت ، همه بارهای سنگین گناه خود را حمل میکنند و دیگر اینکه بار گناه جاهلان فربخ خوردنهای گناه دست اینها گمراه شده اند را نیز باید به دوش بکشند . زیرا اگر فربخ خوردگان از روی جهل و تصور انحراف یابند (جاهل قاصر ، باشند) معذورند و گرنه معذور نیستند در هر دو حال ، رهبران انحرافی و ائمه کفر در روز قیامت باید دو بار سنگین بس دوش بکشند چنانکه در سوره اعراف در آیه ۳۸ میخوانیم : وقتی که ائمه کفر و مستکبرین و پیروانشان به جهنم می افتند ، در جهنم گروه پیروان می گویند :

" رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا
ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ "

— پروردگارا اینها ما را گمراه کردند ، کبفر رهبران منحرف را از آتش دوبرابر کن ۱ به آنها خطاب میرسد : " لِكُلِّ ضِعْفٍ " برای هر کدام از شما دو گروه ، عذاب دوبرابر است عذاب دو برابر مستکبرین ، یکی برای گناه خودشان و دیگری بخاطر گمراه کردن مستضعفان . اما دو برابر بودن گناه مستضعفان یکی برای گناه و عمل خلافی است که کرده اند . دوم : به خاطر اینکه رهبران راستین را رها کردند و زیر بار رهبران کفر

رفتند (البته در صورتی که جاهل مقصر باشند ولی اگر جاهل قاصر باشند بخشش جدا است .
" الْاَسَاءَ مَا يَرْذُونَ " — اینها بار سخت و بدی حمل میکنند . کلمه " وزر " یعنی بار سنگین .

سپس در آیه ۲۶ سوره نحل به ذکر کبفر توطئه گران می پردازد . نخست می گوید : این توطئه گران در هر زمانی بوده اند — هم در زمان پیامبر ، هم قبل از پیامبر — (قَدْ — مَكَرَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ) سپس کبفر آنها را چنین بیان می کند : خداوند کاخ را از ریشه ویران میکند یعنی از دیوار و سقف ویران نمیکند تا توطئه گر بفهمد و فرار کند ، بلکه اگر خدا خواست گروهی را بگیرد ، از آن پایه میگیرد ، و لازمه فروریختن پایه ، فروریختن سقف بر ساکنان آن است .

" قَاتَى اللّٰهُ بُنْيَانَهُمْ مِّنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ
عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِمَّنْ فَوْقِهِمْ "

چرا ؟ چون آنها مکر کردند و خداوند در برابر نقشه گنان " خَيْرَ الْمَاكِرِينَ " و بهترین نقشه کشی است ، اگر خدا خواست بگیرد این چنین میگیرد که کاخشان را قبرشان میسازد " وَآتَهُمُ الْعَذَابَ مِّنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ " — و از آن راههایی که فکر نمیکردند ، عذاب آنها را میگیرد .

مقل می کنند که پس از فتح مکه ، انبیا سفیان متحیرانه قدم میزد و می گفت :
" لَيْتَا شِعْرِي بَعَاثَا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ " ای کاش می فهمیدم که محمد (ص) چگونه بر من

پیروز شد ؟ با اینکه ما توان رزمی و اقتصادی بیشتر داشتیم ولی او از هر نظر ضعیف بود . رسول اکرم (ص) پشت سر رسید ، دست مبارکشان را روی دوش ما — سفیان گذاشت و فرمود : " بِاللّٰهِ عَلَيَّكُمْ " — ما از راه نظامی و سایر وسائل مادی بر تو پیروز شدیم ، بلکه به کمک خدا بر تو پیروز شدیم .

عکس العمل گروه مؤمن و پاداش آنها

در آیه ۳۰ سوره نحل ، عکس العمل مؤمنان و برهیزکاران را در مقابل دعوت پیامبران بیان میکند :

" وَ قِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنزَلْنَا بِرَبِّكُمْ ؟
" قَالُوا خَيْرٌ ، لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي —
" هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَ لِّدَارِ الْآخِرَةِ " خَيْرٌ وَ لَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ "

وقتی از گروه متدین سؤال میشود ، پروردگارا شما چه فرستاد ؟ گویند : خیر و برکت . کلمه خیر در اینجا به نصب آمده که حاکی از دو نکته در جواب مؤمنین است یکی اینکه اصل وحی را قبول دارند ، دوم اینکه آنرا خیر و برکت میدانند . سپس پاداش آنها را بیان میکند و میفرماید :

عذاب دو برابر مستکبرین ، یکی برای گناه خود شان و دیگری بخاطر گمراه کردن مستضعفان . اما دو برابر بودن گناه مستضعفان یکی برای عمل خلافی است که کرده اند و دوم به خاطر اینکه رهبران راستین را رها کرده و زیر بار رهبران کفر رفتند .

منشی و مساهله حوادث

بر شما فرود آید . کبری این است : " کسی که مشمول غضب شود ، سقوط میکند " پس هر طاغوتی سقوط میکند و سقوطش حتمی است ، خواه کفار حجاز باشند یا غیر آنها . این یک اصل کلی قرآنی است ، حال اگر اقبانوسها لبریز از ناوهای هواپیما بر باشند یا غیر آنها ، ولی در مقابل آنها ایمان باشد هرگز هراسی نیست چون قرآن در سوره فتح آیه های ۷ و ۴ می فرماید : " لَلَّجَنُودِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ " - هر چه هست و هر که هست سرباز خدا است . آن خدائی که جهان و آفرینش سپاه او است . آری ، این یک اصل کلی و اساسی است که هر طاغوتی ساقط میگردد و ریشاش کنده میشود .

" فَاتَى اللَّهَ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ "
 " فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ "
 " مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ "

البته اگر کسی راهش را عوض کرد و در خط خدا قرار گرفت ، خداوند توبه پذیر مهربان و آمرزنده است " و انى لفقار لمن - ثاب و آمن و عمل صالحا ثم اهتدى " (سوره طه ، آیه ۸۲) .

براستی آیات قرآن عجیب است . با قرآن تماس داشته باشید . حداقل در شبانه روز چند آیه بخوانید و در آن فکر کنید . قرآن یک کتاب عادی نیست . کلام خداست خواندنش هم عبادت است ، حتی اگر حفظ دارید ، قرآن را باز کنید که چشمان به خود آیات الهی بیفتد . آیات را خوب به خاطر بسپارید و مهمترین علوم ، همان علوم قرآن است . خدا قرآن را به عنوان کتاب و قول سنگین معرفی کرده است .

" اِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلاً "

(سوره مزمل ، آیه ۵)

امام سجاد (ع) فرمود : " هر آیه ، خزانه ای است از خزائن علم الهی " باید توجه داشت قرآن از کتابهای درسی سطح حوزه نیست ، سنگین ترین علوم حوزه است تحملش بسیار دشوار است . تحمل آن برای هر کس میسر نیست . ادامه دارد .

آنها در این دنیا دارای حسنه و خیرند و در خانه آخرت هم در خیر و سعادتند . و خانه آخرت بهتر است چرا که در آنجا نه لغوونه گناه است و نه خیال و نه تجاوز .

نقشه های کافران بی اثر است

و سرانجام به توطئه گران هشدار میدهد که آنها هر نقشهای بکشند ، اثر ندارد و کاری از پیش نمی برند ، چنانکه در سوره سباء ، آیه ۴۵ ، این مطلب آمده است :
 " وَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ مَا يَلْقَوْنَ "
 " بِعَسَارٍ مَا أَتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رَبَّيَ فَكَيْفَ "
 " كَانْ نَكِيرٍ "

ای رسولم : به این افرادی که در برابر خدا ایستاده اند بگو : ما کسانی را از بین بردیم که شما یک قدرت آنها را ندارید آنها که ده برابر قدرت شما مقتدر بودند هلاکتان کردیم . شما که چیزی نیستید ، آخر به چه مینازید ؟ اگر تاریخ است که باید وسیله عبرت باشد ، خودتان را بسنجید ، گذشته ها را بسنجید ، قدرت خود و قدرت گذشتگان را بسنجید ، شما یک دهم قدرت گذشتگان را ندارید ، آنها رسولان مرا نکذیب کردند اما هیچ غلطی نتوانستند بکنند ، همگی مشمول عذاب خدا شدند و کسی که مشمول غضب خدا گردد ، حتماً سقوط میکند .

در قرآن ، در سوره طه ، آیه های ۸۱ و ۸۲ میخوانیم :

" وَلَا تَطْفُوا فِيهِ جَبَلٍ عَلَيْكُمْ غَضَبِي "
 " فَقَدْ هَوَى "

یعنی طاغوت نباشید ، کسی که طغیان کند غضب خدا بر او فرود آید .

این آیه به صورت صغری و کبری بیان شده . صغری این است : طغیان نکنید تا غضب

چهارم آذر - شکست طرح آمریکائی فهد بوسیله امام امت . (۱۳۵۹)

هفتم صفر - ولادت امام موسی کاظم علیه السلام . (۱۰۸ هـ . ق)

هفتم آذر - فتح بستان بوسیله عملیات طریق القدس ، پس از ۴۲۷ روز از اشغال بعثیون عراقی . (۱۳۶۰)

دهم آذر - شهادت آیت الله سید حسن مدرس هنگام نماز در تبعیدگاه کاشمر (۱۳۱۶)

یازدهم آذر - همه پرسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران . (۱۳۵۸)

دوازدهم آذر - شهادت میرزا کوچک خان جنگلی . (۱۳۰۰)

دوازدهم آذر - تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی بدنبال ۱۵ میلیون رای ملت مسلمان ایران (۱۳۵۸)

بیستم صفر - اربعین حسینی .

بیست و دوم صفر - شهادت عمار یاسر . (۳۷۷ هـ . ق)

بیستم آذر - شهادت معلم اخلاق آیت - الله دستغیب نماینده امام و امام جمعه شیراز

و ۱۲ پاسدار همراهش بر اثر انفجار بمب توسط منافقین . (۱۳۶۰)

بیست و هفتم آذر - روز وحدت روحانی و دانشجو - شهادت حجه الاسلام دکتر مفتاح و دو پاسدارش . (۱۳۵۸)

بیست و هشتم صفر - رحلت حضرت رسول اکرم (ص) (۱۰ هـ . ق) و

شهادت امام حسن مجتبی (ع) (۵۰ هـ . ق)

۳۰ صفر - شهادت امام رضا - علیه السلام - (۲۰۳ هـ . ق)